

Kontakty

Poradna pro občanství/občanská a lidská práva

Ječná 548/7, 120 00 Praha 2

www.poradna-prava.cz

tel.: 270 003 280

Návštěvní den: středa 10.00–17.00 hod.

Jiné dny po předchozí telefonické

nebo e-mailové domluvě.

Adresy poboček

Pobočka Ústí nad Labem:

Zolova 502/2, 400 02 Ústí nad Labem

tel.: 724 701 600

Pobočka Děčín:

Radniční 1/23, 405 01 Děčín I

tel.: 412 517 942, 773 338 762

Pobočka Varnsdorf:

Národní 3003, 407 47 Varnsdorf

tel.: 412 337 247, 777 208 568

Pobočka Slaný:

Wilsonova 585, 274 01 Slaný

tel.: 777 258 568

Pobočka Svitavy:

náměstí Miru 123/50, 568 02 Svitavy

tel.: 461 311 250, 773 991 568

Pobočka Olomouc:

Wellnerova 1215/1, 779 00 Olomouc

tel.: 585 750 115, 774 358 568

Řešení situací v oblasti předlužení

INFORMAČNÍ MATERIÁL
PRO SOCIÁLNÍ PRACOVNÍKY

PORADNA
PRO OBČANSTVÍ, OBČANSKÁ A LIDSKÁ PRÁVA

Půjčka

Klienti se zpravidla dluhy příliš nechlubí a většinou vyhledají vaši pomoc až tehdy, kdy už se toho mnoho dělat nedá. Je proto třeba se aktivně dotazovat, zda neplánují řešit finanční situaci půjčkou, případně na výši dluhů. Možnosti poskytnutí pomoci jsou přímo úměrné včasnosti odhalení tzv. dluhové pasti.

Ideální situací je, když se klient svěřil se záměrem půjčit si finanční hotovost ještě před uzavřením smlouvy o půjčce. V této fázi ho můžete s přihlédnutím k jeho finanční situaci poučit o možných rizicích a případně mu půjčku rozmluvit.

Při zvažování rizik tohoto jednání je třeba vždy přihlídnout k potřebnosti půjčky (jejímu přínosu pro klienta), možnostem splácení a celkové míře zadlužení domácnosti klienta.

Pokud se klient přes vaše doporučení pro půjčku rozhodne, je třeba ho poučit, že je lépe se obrátit na banku, a vysvětlit mu, na které věci ve smlouvě má zaměřit svou pozornost. Klienti by neměli uzavírat smlouvy o zprostředkování úvěrů, které nabízejí různé společnosti a jejichž jediným cílem je získat od klientů jednorázový poplatek za uzavření smlouvy a provizi za uzavření různých druhů pojištění, které jsou klientům vnuceny spolu se smlouvou.

Klienty je třeba vést k tomu, aby si veškeré písemnosti před jejich podpisem řádně přečetli. Ve smlouvě o půjčce (úvěru) je třeba věnovat pozornost výši sjednaných úroků, výši smluvní pokuty v případě neplacení splátek včas a způsobu řešení sporů – nevýhodné jsou tzv. rozhodčí doložky (ustanovení ve smlouvě o tom, že spory z ní vzniklé budou řešeny rozhodci, a nikoli soudem). Při sepisování smlouvy o půjčce je třeba vždy uvést pravdivé údaje, neuvedení je trestným činem.

V případě uzavření smlouvy o půjčce se klienta pravidelně dotazujte, zda je půjčka hrazena. Pokud se dozvíte, že klient nemůže splátky hradit včas či v plné výši, ihned se s ním domluvte na kontaktování poskytovatele půjčky za účelem oznámení této skutečnosti a hledání řešení dalšího splácení. I když nedojde k dohodě s poskytovatelem půjčky, veďte klienty k pravidelnému splácení, byť v nižší než požadované výši. Poskytovatel půjčky je povinen od klientů převzít jakékoli finanční plnění. Při poukazování splátek je třeba vždy uvést, že se jedná o splátky jistiny.

Soudní řízení

Soudní řízení je zahájeno v okamžiku, kdy věřitel podá žalobu. Od tohoto okamžiku vzniká klientům povinnost hradit vedle dlužné částky i náklady řízení, i kdyby dlužnou částku uhradili ještě před rozhodnutím soudu ve věci. Soud v těchto věcech zpravidla rozhoduje tzv. platebním rozkazem (elektronickým platebním rozkazem) bez nařízení jednání.

Klienti se proto o vymáhání půjčky soudní cestou dozví většinou až po doručení platebního rozkazu. Vzhledem k tomu, že v soudním řízení jsou stanoveny závazné lhůty pro případné opravné prostředky, je třeba se opět klientů aktivně dotazovat, zda jim nebylo doručeno podání od soudu. Rovněž je vhodné klienty vést k tomu, aby si na každou korespondenci zaznamenali datum, kdy jim byla doručena.

Spolu s platebním rozkazem je klientům doručen text žaloby. Pokud klienti dlužnou částku neuznávají, je třeba podat ve lhůtě 15 dnů od doručení tzv. odpor (odvolání). Odpor je také možno podat v případech, kdy klienti dlužnou částku sice uznávají, ale nemají prostředky na její jednorázové uhrazení – je možno žádat o umožnění plnění ve splátkách, které by odpovídaly finančním možnostem klientů.

Podáním odporu se platební rozkaz ruší a soud ve věci nařídí jednání. Klienti by se měli ve vlastním zájmu k jednání dostavit a všechny rozhodné skutečnosti uvést před skončením dokazování, protože ke skutečnostem uvedeným později nebude přihlíženo.

Klienty je třeba poučit o tom, že mohou požádat soud o bezplatné přidělení zástupce (advokáta) pro řízení. Podmínkou úspěchu této žádosti je splnění kritérií pro osvobození od soudního poplatku, tj. soud bude zkoumat jejich majetkové a výdělkové poměry. Pokud bude příjem klientů tvořen pouze sociálními dávkami, je pravděpodobné, že žádost bude úspěšná.

Po vyhlášení rozsudku soud klientům zhruba do jednoho měsíce doručí jeho písemné vyhotovení. Od jeho doručení začíná běžet lhůta 15 dnů pro podání odvolání (opět je vhodné se klientů aktivně dotazovat, zda jim již nebylo doručeno). S odvoláním je dobré se obrátit na advokáta či poradny poskytující bezplatnou právní pomoc.

Exekuce

Pokud klient nevyužije opravných prostředků (odpor, odvolání), uplynutím lhůty pro podání odvolání nabývá rozhodnutí právní moci, což znamená, že pokud nebude plněno dobrovolně, je možno se domáhat plnění exekučně. Klienti jsou po nabytí právní moci rozhodnutí většinou znovu vyzýváni věžitelem k dobrovolnému plnění. Když nedojde k úhradě dluhu či alespoň k domluvení splátkového kalendáře a jeho řádnému plnění, dojde k podání návrhu na exekuci. Od tohoto okamžiku opět dochází k navýšení dluhu o náklady exekučního řízení.

Po zahájení exekuce klientům exekutor doručí usnesení soudu o nařízení exekuce a výzvu k dobrovolnému splnění povinnosti. Pro plnění jim stanoví lhůtu 15 dnů, ve které je vhodné exekutora kontaktovat a snažit se s ním domluvit způsob uhrazení, např. splátkový kalendář. Pokud na výzvu klienti reagovat nebudou, dojde k vydání tzv. exekučního příkazu, kde bude stanoven způsob výkonu rozhodnutí. Nejčastěji je využíváno srážek ze mzdy (důchodu, dávek či jiného příjmu), přikázání pohledávky (obstavení účtu), prodeje nemovitosti (dům, pozemek) nebo prodeje movitých věcí.

Srážky ze mzdy – postihují opakující se příjem typu mzdy, důchodu, dávek. Srážkami může být postižena pouze část příjmu. Vždy klientům musí zůstat nezabavitelná část, která činí 5326,- Kč na jednotlivce (pro rok 2011). K této částce je třeba přičíst další nezabavitelnou část na každou z osob, které jsou na klienta odkázány výživou (manžel, dítě apod.) ve výši 1331,50 Kč (pro rok 2011). Nezabavitelná částka se následně odečte od čistého příjmu a dle výše tohoto rozdílu je následně stanovena výše srážek. Pokud je rozdíl nezabavitelné částky a čisté mzdy vyšší než součet životního minima a normativních nákladů na bydlení, tj. než 7989,- Kč pro rok 2011, je možné bez omezení srazit vše nad tuto částku. Zároveň je ještě možno srazit dle typu pohledávky buď jednu třetinu (nepřednostní pohledávky), nebo třetiny dvě (přednostní pohledávky) z částky 7989,- Kč. To znamená, že částka 7989,- Kč se rozdělí na třetiny (tj. 2663,- Kč), přičemž jedna třetina se přičte k nezabavitelné částce a ze zbylých dvou třetin (5326,- Kč) mohou být prováděny srážky. Zákonná úprava rozlišuje tzv. přednostní pohledávky (např. výživné) a pohledávky tzv. nepřednostní (běžné). Přednostní pohledávky mohou být uspokojovány v daném případě do výše dvou třetin z částky 7989,- Kč, pohledávky nepřednostní pouze ze třetiny jedné z této částky. Pokud je rozdíl nezabavitelné částky a čisté mzdy

nižší než 7989,- Kč, postupuje se tak, že rozdíl čisté mzdy a nezabavitelné částky se rozdělí na třetiny. Jedna třetina se následně přičte k nezabavitelné částce a ze zbylých dvou třetin mohou být srážky prováděny (opět bude záležet na typu pohledávky, u přednostních budou srážky prováděny ze dvou třetin rozdílu nezabavitelné částky a čisté mzdy, u pohledávek nepřednostních budou srážky prováděny ze třetiny jedné).

Přikázání pohledávky – spočívá v obstavení (zabavení) finančních prostředků na účtu klienta do výše stanovené v exekučním příkaze. Zabaveny mohou být pouze finanční prostředky na účtu přesahující dvojnásobek životního minima jednotlivce, tj. 6252,- Kč. Tuto částku musí exekutor na účtu ponechat a banka je povinna ji klientům vyplácet. Tímto typem výkonu rozhodnutí nesmí být postižena mzda či jiné opětuující se plnění mající charakter mzdy.

Prodej nemovitosti – spočívá v prodeji nemovitých věcí v dražbě. Exekutor nejprve zajistí vypracování znaleckého posudku, který určí hodnotu nemovitosti. Následně dojde k vydání dražební vyhlášky, která obsahuje podrobnější informace o dražbě – termín, místo, dražená nemovitost, vyvolávací cena, dražební jistota, práva a závady, které v dražbě nezaniknou. Vyvolávací cena je vždy stanovena na $\frac{2}{3}$ ceny odhadní (pokud se nejedná o dražbu opakovanou), dražební jistota je částka, po jejímž zaplacení se osoba může dražby účastnit. Mezi závady, které v dražbě nezaniknou, patří například nájemní právo – tj. pokud je např. prodávána nemovitost, která je obývána nájemci, jejich nájemní smlouva nezaniká, ale je účinná i vůči novému nabyvateli. Výtěžek dražby se použije k úhradě nákladů exekuce a k uspokojení pohledávky věžitele. Případný zbytek dražby obdrží klient.

Prodej movitých věcí – spočívá v zabavení movitých věcí klienta a jejich následném prodeji v dražbě. Zabaveny nemohou být tyto věci:

- běžné oděvní součásti a obvyklé vybavení domácnosti (tj. základní nezbytné majetkové vybavení domácnosti),
- snubní prsten a jiné předměty obdobné povahy (věci s věnováním apod.),

- zdravotnické potřeby a jiné věci, které povinný potřebuje vzhledem ke své nemoci nebo tělesné vadě (brýle apod.),
- hotové peníze do částky odpovídající dvojnásobku životního minima jednotlivce, tj. aktuálně do částky 6252,- Kč.

Pokud se klienti bez své viny ocitnou přechodně v takovém postavení, že by neprodlené provedení výkonu rozhodnutí pro ně a jejich blízké mělo zvláště nepříznivé následky, mohou podat exekutorovi návrh na odklad výkonu rozhodnutí. Důvodem pro odklad výkonu rozhodnutí může být náhlá ztráta zaměstnání, bydlení, nemoc apod. Důležitá je však dočasnost tohoto důvodu, vždy je třeba uvést, dokdy je odložení výkonu rozhodnutí navrhováno.

V případech, kdy klienti nemají žádný majetek a žádný příjem, který by mohl být postižen srážkami ze mzdy, mohou podat exekutorovi návrh na zastavení exekuce z důvodu nemajetnosti. K žádosti je třeba doložit veškeré příjmy a případný další majetek.

Oddlužení – tzv. „osobní bankrot“

Pokud u klientů dochází ke kumulaci několika dluhů, které nejsou dlouhodobě schopni splácet, je možno využít institutu oddlužení. Podmínkou využitelnosti tohoto postupu je dostatečný příjem klientů, protože při oddlužení plněním splátkového kalendáře (což je způsob využíváný nejčastěji) musí uhradit během 5 let alespoň 30 % dluhů. Na umořování dluhu však nemůže být využit celý příjem klienta, ale pouze část postizitelná srážkami ze mzdy.

Samotný princip oddlužení („osobního bankrotu“) spočívá v tom, že dojde k sečtení všech dluhů dlužníka a jejich rozdělení na zajištěné (např. zástavním právem) a nezajištěné. Zajištěné dluhy musí být uspokojeny v plné výši, dluhy nezajištěné musí být uspokojeny do výše alespoň 30 % (pokud věřitelé nebudou souhlasit s uspokojením nižším).

Návrh na oddlužení může podat dlužník-nepodnikatel, který má alespoň dva dluhy, s jejichž splácením je v prodlení delším než 30 dnů. Návrh se podává krajskému soudu dle místa bydliště dlužníka na formuláři umístěném na internetu (www.insolvenční-zákon.justice.cz/obecné-informace/formulare-vzory.html).

Oddlužení může být provedeno buď prodejem majetku dlužníka, nebo plněním splátkového kalendáře. Podrobnější informace, včetně vzoru, je možno nalézt na stránkách www.justice.cz.